

Na osnovu člana 5., st. (2) Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službeni glasnik BiH", br. 53/09), čl. 4, 9, i 25. Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 28/03, 47/06, 59/06, 48/08 i 34/12) i člana 47. Zakona o bankama ("Službene novine Federacije BiH", br. 39/98, 32/00, 48/01, 41/02, 58/02, 13/03, 19/03 i 28/03), Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije BiH, na sjednici održanoj 15.05.2012. godine, donosi

O D L U K U
O MINIMALNIM STANDARDIMA AKTIVNOSTI BANAKA
NA SPREČAVANJU PRANJA NOVCA I
FINANSIRANJA TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI

I. UVODNE ODREDBE

Član 1.

Ovom odlukom se bliže propisuje minimum obima, oblika i sadržaja aktivnosti banaka za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

Član 2.

- (1) Banke su dužne da u pisanom obliku imaju Program za provođenje aktivnosti iz člana 1. ove odluke odnosno za upravljanje rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, te provođenje adekvatnih internih kontrola kojima će se obezbijediti da se Program, politike i procedure u potpunosti provode u praksi.
- (2) Rizik pranja novca i/ili finansiranja terorističkih aktivnosti predstavlja mogućnost da klijent zloupotrijebi banku za pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti i da neki poslovni odnos, transakcija ili proizvod budu posredno ili neposredno upotrijebljeni za pranje novca i/ili finansiranje terorističkih aktivnosti.
- (3) Odredbe Programa kao i sve politike i procedure banke su dužne da u potpunosti provode u svom sjedištu, u svim filijalama i drugim organizacionim dijelovima u zemlji i u svim filijalama ili drugim organizacionim dijelovima koje imaju u inostranstvu. Posebnu pažnju banke su dužne da posvećuju aktivnostima njihovih filijala i drugih organizacionih dijelova u inostranstvu.
- (4) Aktima iz stava (3) ovog člana i u njihovom provođenju banke su dužne da osiguraju visoke etičke i profesionalne standarde odgovornih zaposlenika i efikasno sprečavanje mogućnosti da kriminalni elementi zloupotrebljavaju banku u svrhu pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, bila ona toga svjesna ili ne, što podrazumijeva sprečavanje, otkrivanje i izvještavanje nadležnih institucija o propisanim ili sumnjivim informacijama i aktivnostima.

Član 3.

- (1) Obavezni dio Programa iz člana 2. ove odluke su sljedeće politike:
 1. politika o prihvatljivosti klijenta,
 2. politika o identifikaciji klijenta,
 3. politika o stalnom praćenju računa i transakcija i
 4. politika o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

- (2) Politike i procedure za provedbu politika se moraju zasnivati na procjeni rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i primjeni principa „upoznaj svog klijenta“.

Član 4.

- (1) Banke su dužne ne samo da utvrde identitet svojih klijenata nego i da stalno prate aktivnosti koje se odvijaju na računima i da provjeravaju i utvrđuju da li se, za prirodu računa, transakcije odvijaju na normalan i očekivan način svojstven prirodni računa.
- (2) Princip “upoznaj svog klijenta” treba da bude centralni element procedura za upravljanje rizikom i provođenje kontrola, ali je isti potrebno dopuniti sa redovnim internim pregledima i internom revizijom usklađenosti rada banke sa zahtjevima postavljenim zakonima i drugim propisima koji propisuju standarde sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

II. POLITIKA O PRIHVATLJIVOSTI KLIJENTA

Član 5.

- (1) Politikom o prihvatljivosti klijenta banka je dužna da definira koji i kakvi klijenti su prihvatljivi za banku, kao i da propiše sveobuhvatne procedure za provođenje te politike. Ovom politikom je potrebno definirati parametre za pojedine kategorije rizika koje klijenati i proizvodi ili usluge mogu nositi za banku na osnovu kojih će se vršiti procjena rizika, odnosno potrebno je posebno opisati kategorije rizika. Te kategorije su: nizak, srednji i visok rizik.
- (2) Procedure za provođenje ove politike treba da budu prilagođene tako da zahtjevi za ispitivanjem klijenata budu stepenovani zavisno od kategorije rizika klijenta tako da se za klijente sa visokim rizikom provode najoštrija i najdetaljnija ispitivanja i dokumentovanja, odnosno da se provodi pojačana identifikacija i praćenje, za klijente za srednjim rizikom standardni postupak identifikacije i praćenja te za klijente niskog rizika pojednostavljeni postupak identifikacije.

Utvrđivanje prihvatljivosti klijenta

Član 6.

Politikom o prihvatljivosti klijenta banke su dužne definirati faktore rizika na osnovu kojih utvrđuju prihvatljivost klijenta, uzimajući u obzir geografske faktore rizika, faktore rizika koji se odnose na klijenta, te faktore rizika koji se odnose na proizvode i usluge koje nude klijentima. Ovom politikom banke su dužne, minimalno, obuhvatiti sljedeće faktore rizika:

1. država porijekla klijenta, država porijekla većinskog vlasnika odnosno stvarnog vlasnika klijenta, bez obzira na to nalazi li se ta država na listi nekooperativnih država i teritorija koju izdaje međunarodno tijelo za kontrolu i sprečavanje pranja novca, na popisu zemalja navedenih kao off-shore zone ili nekooperativne zemlje koji izrađuje odnosno ažurira Finansijsko obavještajni odjel Državne agencije za istrage i zaštitu (u daljem tekstu: FOO) ili na listi država koje banka smatra rizičnima na osnovu vlastite procjene;
2. država porijekla lica koje s klijentom obavlja transakcije, bez obzira na to gdje se ta država nalazi na listama iz tačke a) ovog člana;
3. klijent, većinski vlasnik odnosno stvarni vlasnik klijenta, lica koje s klijentom obavlja transakcije – prema kojima su izrečene mjere radi uspostavljanja međunarodnog mira i sigurnosti u skladu s rezolucijama Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda i Vijeća Evrope;

4. nepoznat ili nejasan izvor sredstava klijenta, odnosno sredstva čiji izvor klijent ne može dokazati;
5. slučajevi kad postoji sumnja da klijent ne postupa za svoj račun odnosno da postupa po nalogu ili uputama trećeg lica;
6. neuobičajeni tok transakcije, pogotovo ako se uzme u obzir njen osnov, iznos i način izvršenja, svrha otvaranja računa, kao i djelatnosti klijenta – ako je klijent lice koje obavlja poslovnu djelatnost;
7. slučajevi kad postoji sumnja da transakcije koje klijent obavlja mogu biti povezane sa pranjem novca i finansiranjem terorističkih aktivnosti;
8. klijent je politički izloženo lice;
9. računi drugih lica povezanih s klijentom;
10. specifičnost poslova koje klijent obavlja.

Član 7.

- (1) Banke utvrđuju prihvatljivost klijenta, zavisno od faktora rizika, na sljedeći način:
 1. obavljaju klasifikaciju klijenata s opisom onih vrsta klijenata koji bi za banku mogli biti rizični klijenti te utvrđuju vrste proizvoda i usluga koje mogu pružiti pojedinim kategorijama klijenata;
 2. pobliže određuju uslove pod kojima će zasnivati ugovorne odnose odnosno poslovnu saradnju sa klijentom i razloge za otkazivanje postojećih ugovornih odnosa.
- (2) Banke su, zbog utvrđivanja prihvatljivosti klijenta, dužne propisati:
 1. postupak utvrđivanja faktora rizika u vezi sa novim klijentima;
 2. postupak utvrđivanja faktora rizika dok traju postojeći poslovni odnosi sa klijentom;
 3. način postupanja sa rizičnim klijentima.
- (3) Banke neće zasnivati poslovne odnose ni saradivati sa bankama ili drugim institucijama koje su registrovane u zemljama u kojima ne obavljaju svoju djelatnost niti su dio finansijske grupe, koja podliježe nadzoru radi otkrivanja i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (banke školjke).

Utvrđivanje rizičnosti proizvoda i usluga

Član 8.

- (1) Banke utvrđuju rizičnost proizvoda i usluga tako da procjenjuju svoje proizvode i usluge kako bi se utvrdio rizik koji oni nose s obzirom na mogućnost njihova iskorištavanja za pranje novca i finansiranje terorističkih aktivnosti.
- (2) Sastavni dio ove odluke čini i Prilog o smjernicama za procjenu rizika.

III. POLITIKA O IDENTIFIKACIJI KLIJENTA

Član 9.

U smislu ove odluke klijenti banke su:

1. fizička i pravna lica koja otvaraju ili imaju otvoren račun kod banke;
2. fizička i pravna lica u čije ime ili korist se otvara ili je otvoren račun u banci tj. krajnji vlasnik korisnik;
3. fizička i pravna lica koja žele ili obavljaju finansijske transakcije putem banke;
4. fizička i pravna lica koja obavljaju transakcije putem različitih vrsta posrednika; i
5. bilo koja fizička i pravna lica koja su povezana sa finansijskom transakcijom koja banci može nanijeti rizik reputacije ili je izložiti nekom drugom riziku.

1. Identifikacija klijenta

Član 10.

- (1) Banke su dužne da utvrde detaljne i sveobuhvatne procedure za identifikaciju novih klijenata. Ove procedure će zavisiti od kategorije rizika kojoj pripadaju pojedini klijenti i proizvodi ili usluge koje će klijenti koristiti. U zavisnosti od ovih kategorija banka će primijeniti proporcionalne mjere identifikacije klijenata. Ove mjere identifikacije mogu biti: pojednostavljene, pojačane i standardne.
- (2) Postupak identifikacije se provodi na početku uspostave poslovnih odnosa. Međutim, da bi se osiguralo da su dokumenti još uvijek važeći i relevantni, banke su dužne da provode redovne preglede već postojećih dokumenata. Isto tako banke su dužne da provode ovakve preglede u svim slučajevima kada se obavljaju značajne transakcije, kada se pojavljuju značajne promjene u načinu na koji klijent koristi račun za obavljanje transakcija i kada banka značajno mijenja standarde za dokumentovanje identiteta ili transakcija klijenta.
- (3) Kod uspostave poslovnih odnosa sa novim klijentima, kao i u slučajevima iz stava (2) ovog člana, banke su dužne da izvrše verifikaciju klijentovog identiteta koristeći pouzdane, nezavisne izvore dokumenata, podataka ili informacija (identifikacioni podaci). Verifikacija identiteta klijenta se mora okončati prije završetka uspostave poslovnog odnosa, odnosno u toku bankovnog dana u kojem se poslovni odnos uspostavlja. Izuzetno, verifikacija se može izvršiti i poslije uspostave poslovnog odnosa, s tim da se u slučaju vršenja transakcija ona ima izvršiti prije okončanja transakcije, odnosno odobravanja računa korisnika ili isplate sredstava u slučaju povremenih transakcija koje predstavljaju prilive (primanje novca ili loro doznake). Ako je poslovni odnos uspostavljen bez izvršene verifikacije, onda se u slučaju transakcija koje predstavljaju odlive (slanje novca ili nostro doznake) verifikacija ima izvršiti prije započinjanja transakcije.
- (4) U slučajevima kada se verifikacija ne može izvršiti u rokovima definiranim u stavu (3) ovog člana započeti poslovni odnos se prekida i o tome se izvještava nadležni organ.

Član 11.

- (1) Dokumenti iz kojih banka utvrđuje identitet klijenata i na osnovu kojih vrši verifikaciju klijentovog identiteta generalno treba da budu takve prirode da ih je najteže pribaviti na nezakonit način ili falsifikovati, kao i dokumenti koji su propisani drugim odgovarajućim propisom. Posebnu pažnju banke treba da posvete nerezidentnim klijentima i ne smiju da suze ili nepotpuno obave procedure za utvrđivanje identiteta u slučajevima kada novi klijent nije u mogućnosti da se predstavi na intervjuu.
- (2) Kada je klijent nerezident banka treba uvijek da postavi pitanje i sebi i klijentu: zašto je takav klijent za otvaranje računa izabrao banku u stranoj zemlji.
- (3) U slučajevima kada banke saznaju da nemaju dovoljne informacije o nekom postojećem klijentu dužne su da preduzmu hitne mjere da dobiju takve informacije na najbrži mogući način, i dok ih ne dobiju ne mogu obaviti tražene transakcije, odnosno dužne su da izvrše verifikaciju promijenjenih identifikacionih podataka.
- (4) Banke su dužne da za identifikaciju klijenta i svaki pojedinačni proizvod propišu standarde o vrsti potrebne dokumentacije i vremenskom periodu za čuvanje te dokumentacije, a najmanje u skladu sa odgovarajućim propisima za čuvanje dokumenata.
- (5) Banke ne mogu otvoriti račun niti obavljati poslovanje sa klijentom koji insistira na njegovoj anonimnosti ili koji se prilikom identifikacije koristi lažnim imenom, prezentira netačne identifikacione podatke i krivotvorenu dokumentaciju. U ovakvim

- slučajevima banke mogu odbiti otvaranje računa, odnosno uspostavu poslovnog odnosa sa klijentima bez obaveze davanja obrazloženja. U ovim slučajevima nužno je sačiniti zabilješku o poslovnom kontaktu sa klijentom i o tome izvijestiti FOO.
- (6) U slučajevima neaktivnih računa banke su dužne da budu posebno oprezne ako se desi da se isti neočekivano aktiviraju, naročito ako njihovo aktiviranje čine transakcije u značajnijim iznosima ili pokazuju neke od indikatora sumnjivih aktivnosti. U ovakvim slučajevima, pored ostalog, potrebno je da banke vrše ponovnu provjeru identiteta klijenata.
 - (7) U svim slučajevima banke su dužne da izvrše provjeru dokumenata kao i provjeru da li klijent zaista postoji, da li je na registriranoj adresi, da li zaista obavlja navedene poslovne aktivnosti.

Pojednostavljene mjere identifikacije

Član 12.

Pojednostavljenje mjere identifikacije banke će primijeniti u slučajevima kada poslovni odnos uspostavljaju sa klijentima koji su:

1. državni organi i institucije, bez obzira na nivo organizacije državne strukture (država, entiteti, distrikt, kantoni, općine),
2. javna preduzeća i institucije čiji su osnivači državni organi i institucije iz tačke 1. ovog člana,
3. obveznici provođenja mjera na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, nad kojim nadzor u vezi sa primjenom zakonskih i drugih propisa u vezi sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti vrše organi i agencije koji su organizovani u skladu sa posebnim zakonima,
4. drugi klijenti, pravna i fizička lica, za koje banka na osnovu analize rizika utvrdi da nose nizak rizik pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kao što su to fizička lica koja otvaraju račune koji služe za isplatu redovnih mjesečnih primanja (plaće, penzije i sl.) te račune štednje.

Član 13.

Nizak nivo rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti mogu da nose klijenti koji dolaze iz zemalja članica Evropske unije ili drugih zemalja koje, prema podacima Finansijsko obavještajnog odjela, ispunjavaju međunarodno prihvaćene standarde sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

Član 14.

- (1) U okviru pojednostavljenih mjera identifikacije banke su dužne da prikupe sljedeće podatke i informacije o klijentima:
 1. naziv, adresa i sjedište pravnog lica koje uspostavlja poslovni odnos, odnosno ime, prezime i adresa fizičkog lica koje uspostavlja poslovni odnos;
 2. ime i prezime zakonskog zastupnika ili opunomoćenika koji za pravno lice uspostavlja poslovni odnos;
 3. svrha i namjena poslovnog odnosa i izvor sredstava;
 4. datum uspostavljanja poslovnog odnosa i
 5. drugo u skladu sa odgovarajućim propisima.
- (2) Potvrdu, odnosno verifikaciju prikupljenih podataka i informacija o klijentu banka je dužna obezbijediti vršenjem uvida u dokumentaciju u kojoj su zapisani prikupljeni podaci i informacije o klijentu kao što su: lični identifikacioni dokumenti, izvodi iz odgovarajućih

registara, dokument na kojem je klijent ili ovlašteno lice klijenta deponovalo svoj potpis i dr. u skladu sa izvršenim analizama rizika banke.

Standardne mjere identifikacije

Član 15.

U kategoriju srednje rizičnih klijenata banke svrstavaju one klijente, poslovne odnose, proizvode ili usluge koje na osnovu analize i procjene rizika nije moguće definirati kao visoko ili nisko rizične.

Član 16.

(1) U okviru standardnih mjera identifikacije banke su dužne da prikupe sljedeće podatke i informacije o klijentima:

1. fizičkim licima:

- a) ime i prezime;
- b) datum i mjesto rođenja;
- c) jedinstveni matični broj građanina ili broj isprave za identifikaciju;
- d) adresu stanovanja;
- e) naziv i sjedište poslodavca kod kojeg je lice zaposleno;
- f) opis drugih izvora sredstava i druge podatke po procjeni banke.

2. pravnim licima

- a) naziv i sjedište klijenta;
- b) naziv i sjedište osnivača i stvarnih vlasnika klijenata;
- c) broj i datum dozvole (posebne saglasnosti), ako je posebnim zakonom propisana obaveza dobivanja saglasnosti za obavljanje djelatnosti klijenta;
- d) identifikacione podatke lica ovlaštenih za zastupanje i prestavljanje, te lica ovlaštenih za raspolaganje sredstvima na računima klijenta;
- e) identifikacione brojeve dodijeljene od poreznih i drugih organa i institucija kojima klijent, shodno posebnim zakonima, obavlja svoju djelatnost;
- f) podatke o poslovnoj i finansijskoj sposobnosti i druge podatke po procjeni banke.

(2) Potvrdu, odnosno verifikaciju prikupljenih podataka i informacija o klijentu banka je dužna obezbijediti vršenjem uvida i pribavljanjem dokumentacije u kojoj su zapisani prikupljeni podaci i informacije o klijentu:

1. za fizička lica:

- a) lični identifikacioni dokumenti (lična karta, vozačka dozvola, pasoš ili drugi identifikacioni dokument iz kojeg se neosporno i sa sigurnošću može utvrditi identitet);
- b) potvrda o mjestu boravka (CIPS prijavnicu ili drugi dokument iz kojeg se može utvrditi boravak);
- c) potvrdu i/ili uvjerenje o zaposlenju izdatu od poslodavca;
- d) eventualno dokumente o drugim izvorima sredstava (ugovor o zakupu i sl.);
- e) faksimil potpisa klijenta i dokument na kojem je klijent deponovao svoj potpis i drugu dokumentaciju u skladu sa procjenama banke;
- f) dokumente koje kreira banka – analize finansijske sposobnosti klijenta

2. za pravna lica:

- a) izvod iz odgovarajućeg registra kao dokaz o zakonskom statusu;
- b) dokument o osnivanju (odluka ili ugovor);
- c) identifikacioni dokumenti osnivača i stvarnih vlasnika ako su fizička lica,

- odnosno izvodi iz odgovarajućeg registra ako su pravna lica;
- d) dozvolu za rad ako je ista potrebna za djelatnost koju klijent obavlja;
 - e) lični identifikacioni dokumenti i faksimil potpisa lica ovlaštenih za zastupanje i predstavljanje te lica ovlaštenih za raspolaganje sredstvima na računima klijenta;
 - f) uvjerenja i druge dokumente od organa i institucija neophodne za obavljanje djelatnosti;
 - g) finansijske izvještaje o poslovanju i drugu dokumentaciju u skladu sa procjenama banke.
- (3) Dokumentaciju koju je dostavio klijent i dokumentaciju koju je banka sama pribavila, banka je dužna čuvati u originalu ili fotokopiji ako nije moguće zadržati originalan dokument.
- (4) Banke su obavezne da, osim za klijenta, izvrše identifikaciju i verifikaciju identifikacije i lica koja djeluju u ime ili za račun klijenta.

Pojačane mjere identifikacije

Član 17.

- (1) Pojačane mjere identifikacije banke će primijeniti u slučajevima kada poslovni odnos uspostavljaju sa:
- 1. bankama ili sličnim kreditnim institucijama sa sjedištem u inostranstvu;
 - 2. politički eksponiranim licima; i
 - 3. klijentima koji nisu lično prisutni prilikom uspostave poslovnog odnosa, odnosno provođenja mjera identifikacije.
- (2) Pojačane mjere identifikacije i praćenja banke će provoditi i u drugim slučajevima kada procenom rizika utvrde da se radi o klijentu koji za banku nosi visok nivo rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

Poslovni odnosi sa bankama ili sličnim kreditnim institucijama sa sjedištem u inostranstvu (korespondentni bankarski odnosi)

Član 18.

- (1) Kada poslove međunarodnog platnog prometa obavljaju preko mreže drugih banaka ili sličnih kreditnih institucija sa sjedištem u inostranstvu, s kojima uspostavljaju određene poslovne odnose (korespondentni odnosi), te kada ove poslove u zemlji obavljaju za banke ili slične kreditne institucije sa sjedištem u inostranstvu (responentni odnosi), banke su dužne da poduzmu pojačane mjere identifikacije i praćenja poslovnog odnosa kako ne bi bile uvučene u držanje i/ili transfere novca koji su povezani sa pranjem novca i/ili finansiranjem terorističkih aktivnosti.
- (2) Vezano za stav (1) ovog člana, banke su dužne da prikupe potrebne informacije o njihovim korespondentnim i responentnim bankama sa ciljem da u potpunosti upoznaju prirodu njihovog poslovanja. Faktori i informacije koji moraju biti obuhvaćeni su:
- 1. lokacija (zemlja) u kojoj je sjedište banke;
 - 2. rukovodstvo;
 - 3. glavne poslovne aktivnosti;
 - 4. aktivnosti u sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti kao i adekvatne politike za prihvatanje klijenata i poznavanje svojih klijenata;
 - 5. svrha odnosno cilj zbog kojeg se uspostavlja poslovni odnos;
 - 6. identitet trećih lica koja će koristiti ovu vrstu usluga;
 - 7. stanje bankarskih propisa i supervizije u zemlji sjedišta banke, itd.

- (3) Banke smiju uspostavljati vrstu poslovnih odnosa iz stava (1) ovog člana samo sa bankama u čijim zemljama postoje odgovarajuće institucije koje provode efikasnu superviziju banaka. Banka ne smije uspostavljati poslovni odnos sa „bankom školjkom“ i mora razviti procedure koje će to osigurati i koje će onemogućiti uspostavljanje poslovnog odnosa sa bankama koje su poznate da omogućavaju da njene račune koriste „banke školjke“.
- (4) Banke su dužne da spriječe rizik da se ovi računi koriste direktno od trećih strana radi obavljanja aktivnosti u svoju vlastitu korist.
- (5) Posebnu pažnju banke su dužne posvetiti prelaznim (uslužnim) računima (engl.: Payable-through account), koje drže za inostrane banke, kako bi se izbjegla mogućnost direktnog pristupa klijenata ovih banaka (podržaoci računa) tim računima u cilju vršenja transakcija kao što su izdavanje čekova, podizanje i uplate novca i dr, a da ovi klijenti nisu bili predmetom procedure njihove identifikacije i praćenja pri otvaranju računa, odnosno uspostavi ove vrste poslovnog odnosa, pri čemu responentna banka na zahtjev banke držaoca računa mora pružiti relevantne podatke o izvršenim identifikaciji i praćenju podržaoca računa.

Politički eksponirana lica

Član 19.

- (1) Prilikom uspostavljanja poslovnih odnosa ili vršenja transakcija, u slučajevima kada se ne uspostavlja trajan poslovni odnos, banke su dužne da primijene procedure koje će omogućiti utvrđivanje da li je klijent politički eksponirano lice.
- (2) Politički eksponirana lica su ona lica kojima su povjerene istaknute javne funkcije visokog ranga na međunarodnom i državnom nivou (država, entiteti, distrikt, kanton, općina), članovi njihovih porodica, te lica koja blisko sarađuju sa ovim licima. Politički eksponiranim licima smatraju se i lica kojima je bila povjerena ova dužnost, a nije protekao period duži od jedne godine od prestanka te dužnosti. Ne smatraju se politički eksponiranim licima lica na funkcijama srednjeg i nižeg ranga.
- (3) Procedure će omogućiti bankama da direktno od klijenta i/ili javnosti dostupnih registara i baza podataka prikupe podatke i informacije o klijentovoj političkoj eksponiranosti. Shodno ovome, banke su dužne da:
 1. imaju adekvatne procedure bazirane na riziku kako bi utvrdili da li je klijent politički eksponirano lice;
 2. imaju odobrenje od uprave za uspostavljanje poslovnih odnosa sa takvim klijentima;
 3. poduzimaju adekvatne mjere da bi utvrdili izvor sredstava koja su uključena u poslovni odnos ili transakciju;
 4. sprovode pojačan nadzor poslovnog odnosa.
- (4) Iste mjere identifikacije i praćenja banke su dužne primijeniti u slučajevima kada su osnivači, stvarni vlasnici, lica ovlaštena za zastupanje i prestavljanje, te lica ovlaštena za raspolaganje sredstvima na računima klijenta pravnog lica politički eksponirana lica.

Uspostava poslovnog odnosa bez fizičkog prisustva klijenta

Član 20.

- (1) Kada banke uspostavljaju poslovne odnose sa klijentima koji nisu fizički prisutni dužne su primijeniti pojačane mjere identifikacije, kako bi umanjile i kvalitetno upravljale rizikom koji može biti prisutan u poslovanju sa klijentima. Ove mjere mogu uključivati:
 1. zahtijevanje dodatnih dokumenata koji se ne traže od ostalih klijenata;

2. ovjeravanje dostavljenih dokumenata;
 3. nezavisno kontaktiranje klijenta od strane banke;
 4. angažiranje specijalizovane firme za kontrolu i ocjenu klijenta u cilju dodatne provjere klijenta;
 5. zahtijevanje da se prvo plaćanje (uplata) obavi preko računa u ime klijenta kod neke druge banke koja ima istu obavezu da provodi slične standarde za kontrolu i ocjenu klijenta.
- (2) Ukoliko banka ne provede pojačane mjere identifikacije neće uspostaviti poslovni odnos sa klijentom koji nije fizički prisutan prilikom uspostave poslovnog odnosa.

2. Posebna identifikaciona pitanja

Sprečavanje zloupotrebe tehnološkog razvoja

Član 21.

- (1) Banke su dužne usvojiti politike i procedure i poduzeti mjere koje su potrebne za sprečavanje zloupotrebe tehnološkog razvoja u svrhe pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.
- (2) Ovim politikama i procedurama banke su dužne definirati specifične rizike koji se odnose na uspostavljanje poslovnih odnosa vršenja transakcija elektronskim putem, putem interneta ili drugog interaktivnog kompjuterskog sistema, telefonskim putem, korištenja ATM (bankomata), korištenja elektronskih kartica koje su povezane sa računima klijenata (debitne i kreditne) za plaćanja i podizanje gotovine.
- (3) U sklopu upravljanja ovim rizicima banka je dužna da:
 1. prilikom uspostave poslovnog odnosa sa klijentom primijeni mjere identifikacije iz člana 17. ove odluke;
 2. obezbijedi da međubankarske elektronske transfere (SWIFT i dr.) i transfere koje vrše klijenti sa posebnih terminala putem slobodnih telekomunikacijskih linija (POS bankarstvo, elektronsko i internet bankarstvo), kao i za ostale transfere navedene u stavu (2) ovog člana, kroz čitav tok transfera prate identifikacioni podaci o nalogodavcu i nalogoprimcu te svrsi transfera;
 3. uspostavi, redovno pregleda i testira sigurnosne mjere i kontrole procesa i sistema;
 4. obezbijedi da autentifikacija klijenta uključuje kombinaciju najmanje dva načina potvrđivanja klijentovog identiteta;
 5. primijeni sigurne i efikasne mjere autentifikacije za potvrdu identiteta i ovlaštenja klijenta;
- (4) Prilikom vršenja ovih transfera banka je dužna obezbijediti poštivanje svih ovih obaveza kako za domaće, tako i za međunarodne transfere.
- (5) U slučajevima kada banka ne može obezbijediti potrebne identifikacione podatke i informacije o klijetima odbiće pružanje ovih vrsta bankarskih usluga.

Treća strana

Član 22.

- (1) U ispunjavanju zahtjeva identifikacije i verifikacije klijentovog identiteta banke se mogu osloniti na treću stranu, ali krajnja odgovornost za ispunjenje uslova počiva na bankama koje se oslanjaju na treću stranu. Banke su dužne odmah obezbijediti potrebne identifikacione podatke i informacije o klijentu. Banke moraju ispuniti uslove da kopija dokumentacije sa identifikacionim podacima i informacijama na osnovu koje je treća

strana izvršila verifikaciju klijentovog identiteta bude dostupna na zahtjev banke, bez odlaganja.

- (2) Treća strana, u ovom smislu, predstavlja sve obveznike na sprovođenju mjera sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti koji su definirani Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti koji su regulisani i nadzirani od strane posebnih regulatornih tijela. Treća strana može biti i ekvivalentna institucija iz strane zemlje, za koju banka mora obezbijediti dokaze da ispunjava definirane uslove, pri čemu može koristiti izvještaje međunarodnih institucija sa ovlastima na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (Financial Action Task Force-FATF, Moneyval komitet Vijeća Evrope, Svjetska banka; Međunarodni monetarni fond i dr.).
- (3) Treću stranu ne predstavljaju institucije sa kojima je banka zaključila ugovorni odnos o obavljanju određenih aktivnosti (outsourcing-eksternalizacija), ni u slučajevima kada te institucije zadovoljavaju definirane kriterije treće strane. U ovakvim slučajevima smatra se da je sama banka obavila identifikaciju i verifikaciju klijentovog identiteta.

Ostave - čuvanje u sefovima

Član 23.

U aktivnostima za poslove ostave, tj. čuvanja stvari, kasa, zapečaćenih koverata ili paketa u sefovima za čuvanje, banke su dužne da uspostave posebne procedure za adekvatnu identifikaciju fizičkih lica i/ili pravnih lica koji nisu sa bankom uspostavili neki drugi poslovni odnos, odnosno otvorili račun. Bitan element ovih procedura mora da bude osiguranje stvarne mogućnosti za identifikaciju pravog vlasnika stvari u ostavi.

Skrbnički računi i „privatno bankarstvo“

Član 24.

- (1) Pošto skrbnički računi mogu biti korišteni za izigravanje ili zaobilaženje procedura banaka za identifikaciju klijenata, banke moraju uspostaviti takve procedure da efikasno mogu utvrditi pravi identitet stvarnog korisnika ili vlasnika računa. Pri tome su obavezne da traže i dobiju zadovoljavajuće dokaze o identitetu svakog posrednika, staratelja i zastupnika, ali i lica koga oni predstavljaju odnosno stvarnog korisnika ili vlasnika računa.
- (2) Banke su dužne da budu posebno oprezne u sprečavanju poslovnih firmi (sa specijalnom svrhom), naročito internacionalnih poslovnih kompanija, koje fizička lica koriste kao metod za rad anonimnih računa. Kako je efikasna identifikacija ovakvih klijenata ili krajnjih vlasnika izuzetno teška, banke su dužne da sa posebnom pažnjom shvate i otkriju strukturu organizacije takve kompanije, da utvrde koji su stvarni izvori sredstava i da identifikuju krajnje korisnike ili vlasnike ili lica koja imaju stvarnu kontrolu nad sredstvima.
- (3) Kada banka otkrije ili ima razloga da vjeruje da je račun koji je otvorio profesionalni posrednik otvoren u korist klijenta pojedinca dužna je izvršiti identifikaciju tog klijenta. U slučajevima kada profesionalni posrednik otvara zbirni račun za više klijenata, i u slučaju kada se ne otvaraju i u slučaju kada se otvaraju pod-računi zbirnog računa, banke su dužne da utvrde identitet svih pojedinačnih klijenata.
- (4) U slučajevima koji slijede banke su dužne da odbiju zahtjev za otvaranje računa:
 1. kada posrednik nije ovlašten da banci pruži potrebne informacije o pravim vlasnicima sredstava, npr. advokati ograničeni kodeksom profesionalne tajne; i
 2. kada posrednik nije podvrgnut standardima kontrole i ocjene koji su ekvivalentni standardima postavljenim ovom odlukom.

IV POLITIKA O STALNOM PRAĆENJU RAČUNA I TRANSAKCIJA

Princip “upoznaj svog klijenta” i formiranje profila klijenata

Član 25.

- (1) U svakodnevnom poslovanju i odnosima sa klijentima, banke moraju saznati i upoznati klijentove aktivnosti, sistematski razumjeti njihovo poslovanje, upoznati finansijske i platežne navike, bitne informacije i dokumentaciju o klijentovim poslovnim vezama i novčanim tokovima, vrste poslovnih odnosa koje klijenti imaju i upoznati njihove poslovne kontakte, njihove domaće i međunarodne tržišne prakse, uobičajene izvore zaduženja i odobrenja njihovih računa, korištenih valuta, učestalost i veličine odnosno obime transakcija, itd. Banke su naročito dužne da:
 1. u slučaju poslovnih firmi upoznaju i vlasničku strukturu firme, ovlaštene izvršne donosioce odluka i sve one koji su pravovaljano ovlašteni da djeluju u njihovo ime;
 2. obavežu svoje klijente da im unaprijed i na vrijeme dostavljaju informacije i dokumentaciju o očekivanim i namjeravanim promjenama oblika i obavljanja svojih poslovnih aktivnosti; i
 3. posebnu pažnju posvete dobro poznatim klijentima i javnim ličnostima i osiguraju da njihovo eventualno nezakonito ili sumnjivo poslovanje ne ugrozi reputaciju banaka.
- (2) Na osnovu elemenata iz stava (1) ovog člana banke su dužne da formiraju i profil svojih klijenata. Ovaj profil će biti sadržan u posebnom registru profila klijenata, a kako to banke same urede. Utvrđeni profil klijenata banke će koristiti kao indikator u praćenju poslovanja sa klijentima za utvrđivanje:
 1. urednost i kontinuiteta u poslovnim odnosima između banaka i klijenata; i
 2. neuobičajenog ponašanja i odstupanja od klijentovih profiliranih ponašanja ili prometa po računima u cilju pokretanja odgovarajućih procedura.

Neobična i neuobičajena ponašanja koja čine osnov za sumnju

Član 26.

- (1) Banke su dužne obratiti posebnu pažnju na sve složene, neuobičajeno velike transakcije ili neuobičajene obrasce transakcija koje nemaju jasno vidljivu ekonomsku ili zakonsku svrhu.
- (2) Banke su dužne da zahtijevaju od klijenata objašnjenje za svaku uočenu značajniju promjenu ponašanja. U slučaju da klijenti ne mogu dati ili daju neuvjerljivo i neargumentirano objašnjenje banke takvo ponašanje treba da smatraju sumnjivim i da aktiviraju svoje procedure za detaljnije istraživanje uključujući i slanje izvještaja o sumnjivim aktivnostima klijenta nadležnoj instituciji (Finansijsko obavještajnom odjelu).
- (3) Neobična i neuobičajena ponašanja koja čine osnov za sumnju, pored ostalih, su:
 1. neočekivana promjena u finansijskom ponašanju klijenta koja se ne može objasniti poslovnim ili finansijskim motivima;
 2. neočekivana pojava novog lica, posla i/ili geografskog područja kod bankama već poznatog načina i vrste poslovanja, poslovne i finansijske mreže klijenta;
 3. posebna karakteristika neke transakcije koja se ne uklapa u uobičajenu praksu klijenta;
 4. upotreba sredstava sa računa klijenta za svrhu koja nije uobičajena i obuhvaćena aranžmanom banke i klijenta;

5. objašnjenje transakcije od strane klijenta nije uvjerljivo i izgleda lažno;
 6. kada se učestalo ponavljaju transakcije u iznosima koji su ispod iznosa zakonom propisanog za izvještavanje i prijavu nadležnim institucijama;
 7. kada klijent zatvara svoj račun uzimanjem cjelokupnog iznosa u gotovom novcu ili distribucijom tog iznosa na više manjih iznosa na više novootvorenih računa;
 8. kada zaposlenici banaka nemaju jasne dokaze da se radi o kriminalnim aktivnostima, ali imaju sumnju da takva mogućnost postoji.
- (4) Sastavni dio ove odluke čini i Prilog o pokazateljima sumnjivih finansijskih transakcija.

Praćenje s ciljem sprečavanja pranja novca

Član 27.

- (1) Banke su dužne da provode stalno praćenje računa i transakcija kao osnovni aspekt efikasnih procedura za upoznavanje svog klijenta. Iz ovog razloga banke su dužne da prethodno dobiju i definiraju odgovore na jedno od najbitnijih pitanje kakva je priroda normalnih i razumnih ili normalnih ili uobičajenih aktivnosti po računima svojih klijenata. Kada to postignu dužne su da osiguraju sredstva ili instrumente, načine ili procedure da otkriju koje se transakcije ne uklapaju u takvu prirodu ponašanja i da tim postupcima efikasno kontrolišu i minimiziraju svoj rizik u poslovanju sa klijentima.
- (2) Obim do kojeg banke razvijaju svoje praćenje ponašanja računa svojih klijenata mora da bude prilagođen potrebama adekvatne osjetljivosti na rizik. Za sve račune banke su dužne da uspostave takav sistem koji će omogućiti otkrivanje svih neobičnih, neuobičajenih i sumnjivih vrsta aktivnosti.

Član 28.

Da bi osigurale ispunjenje ciljeva iz člana 27. ove odluke banke su dužne da:

1. uspostave limite transakcija po određenim vrstama ili kategorijama računa;
2. obavezno posvete pažnju i provjere sve transakcije po računima koje prekoračuju uspostavljene limite;
3. definiraju vrste transakcija koje moraju da upozore banke da postoji mogućnost da klijenti obavljaju neke neobične, neuobičajene ili sumnjive transakcije;
4. definiraju vrste transakcija koje po svojoj prirodi prvenstveno nemaju ekonomski ili komercijalni smisao;
5. definiraju prag i/ili prirodu velikih iznosa novčanih depozita koji nisu konzistentni normalnim ili očekivanim transakcijama od određene vrste klijenata;
6. definiraju postupanje banke u slučajevima velikog prometa po računima čija salda uobičajeno nisu na visokom nivou;
7. sačine zvaničnu što sveobuhvatniju listu primjera sumnjivih transakcija i primjera i načina mogućih oblika pranja novca.
8. Uspostave adekvatan informacioni sistem koji će omogućiti kreiranje knjigovodstvene i vanknjigovodstvene dokumentacije i evidencija sa svim podacima koji na zadovoljavajući način opisuju nastali poslovni događaj koji će biti dovoljan alat za vršenje analize i praćenja prometa po računima, odnosno svih klijentovih poslovnih aktivnosti.

Član 29.

Za račune koji predstavljaju visok nivo rizika banke su dužne da primijene pojačane mjere praćenja. Da bi identifikovale kategoriju računa sa visokim nivoom rizika potrebno je da banke uspostave i set ključnih pokazatelja prema kojima će se računi kategorizirati u ovu grupu, uzimajući u obzir podatke o historiji i saznanjima o klijentu kao što su izvor sredstava

za račun, vrstu i prirodu samih transakcija, zemlja porijekla klijenta i druge. Za račune visokog nivoa rizika banke su dužne da:

1. kreiraju adekvatan sistem za upravljanje informacijama kojim će osigurati da uprava i odgovorni zaposlenici banke za praćenje usklađenosti rada banke sa zahtjevima propisanim zakonom i propisima u ovoj oblasti pravovremeno imaju potrebne informacije za identifikaciju, za efikasno praćenje računa klijenata sa višim nivoom rizika i za njihove analize. Ovaj sistem treba da obuhvati najmanje:
 - a) Izvještavanje o dokumentaciji koja nedostaje za potpuno sigurnu identifikaciju klijenata,
 - b) izvještavanje o neobičnim, neuobičajenim i sumnjivim transakcijama koje su obavljene putem računa klijenata, i
 - c) izvještavanje o sveobuhvatnim informacijama o ukupnim poslovnim odnosima klijenata sa bankom;
2. Osiguraju da uprava banke dobro poznaje situaciju klijenata banke koji predstavljaju visok nivo rizika, da prikuplja i cijeni i informacije koje se mogu dobiti od drugih obveznika te od domaćih i međunarodnih institucija koje imaju nadležnosti u borbi protiv pranja novca. Značajne transakcije ovih klijenata treba da budu odobrene od strane uprave;
3. usvoje jasnu politiku, donesu interna uputstva i procedure i da uspostave kontrolu čiji je cilj pojačano praćenje poslovanja politički izloženih lica i lica za koja je potvrđeno ili je jasno da su sa njima povezani.

Praćenje s ciljem sprečavanja finansiranja terorističkih aktivnosti

Član 30.

- (1) Informisanje nadležne institucije i blokiranje finansijskih sredstava za koja banke sumnjaju ili znaju da služe za finansiranje terorističkih aktivnosti ili lica koja podržavaju terorizam je osnovni preduslov za borbu protiv terorističkih aktivnosti. Najveću pažnju banke treba da posvete:
 1. provjerama u obimu koji je moguć da li se sredstva iz zakonskih izvora ili poslova u većem ili manjem dijelu usmjeravaju u podržavanje terorističkih aktivnosti;
 2. primjeni procedura za sprečavanje finansiranja terorista i terorističkih organizacija i s njima povezanih lica;
 3. pokušajima da otkriju stvarni identitet i/ili svrhu naročito malih transfera kada svrha transfera i/ili pošiljalac i/ili primalac nisu jasno navedeni;
 4. slučajevima kada se nalogom klijenata račun neočekivano prazni;
 5. kao i u slučajevima pranja novca u kojima se prima ili šalje novac elektronskim putem, a popraćeni su neobičnim ili neuobičajenim aspektima, kao što su veličina iznosa, zemlja u koju se novac šalje, zemlja porijekla podnosioca naloga, vrsta valute, i sl.;
 6. neprofitnim i dobrotvornim organizacijama naročito ako obavljanje aktivnosti nije u saglasnosti sa registrovanom djelatnosti, ako izvor sredstava nije jasan, ako organizacija prima sredstva iz neobičnih i sumnjivih izvora.
- (2) Praćenjem računa i transakcija klijenata banka mora utvrditi da li su njeni klijenti, odnosno da li su lica koja su nalogodavci ili nalogoprimci u transakcijama koje se izvode bez uspostave posebnog poslovnog odnosa (otvaranja računa) lica koja se nalaze na listama lica osumnjičenih za finansiranje terorističkih aktivnosti zbog sumnje da finansiraju terorizam ili zbog sumnje da su povezana sa tim licima, koje kreiraju

relevantne institucije (međunarodne: Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda, odgovarajuća tijela Vijeća Evrope i domaće: Ministarstvo sigurnosti i FOO).

- (3) U slučajevima kada lica iz stava (2) ovog člana pokušaju uspostaviti poslovni odnos sa bankom ili kada su postojeći klijenti banke (postojeći računi), banka je dužna o tome, u skladu za odredbama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti izvijestiti FOO i izvršiti privremeno zamrzavanje sredstava ovih lica.

V. POLITIKA O UPRAVLJANJU RIZIKOM OD PRANJA NOVCA I FINANSIRANJA TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI

Član 31.

Politikom o upravljanju rizikom od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (u daljem tekstu: Politika o upravljanju rizikom), banke su dužne definirati odgovornost organa banke, izradu i dosljednu primjenu jasnih i preciznih procedura za izvještavanje odgovarajućih internih organa banke kao i nadležnih institucija u skladu sa zakonom i propisima o svim zakonom propisanim i sumnjivim transakcijama klijenata i obavezu imenovanja lica za koordinaciju aktivnosti banke na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

Odgovornost organa banaka i izvještavanje

Član 32.

- (1) Politikom o upravljanju rizikom banke su dužne definirati opredijeljenost organa banke (upravni odbor i uprava banake) ka visokom nivou korporativnog upravljanja u svojim bankama. Ova opredijeljenost promoviše visok nivo usklađenosti sa međunarodnim standardima, kao i nacionalnim zakonskim i podzakonskim propisima i neophodna je za postizanje i održavanje usklađenosti njihovog poslovanja sa propisanim standardima sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Ovo podrazumijeva da organi banke promovišu integritet lica imenovanog za koordinaciju aktivnosti na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i uopće visok nivo standarda korporativnog upravljanja u komunikaciji sa bankarskim službenicima i korporativnim akterima, a sve u cilju kvalitetnog upravljanja rizicima koji mogu proizaći iz pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.
- (2) Nadzorni odbori banaka su odgovorni za donošenje efikasnog Programa, te da osiguraju da se u bankama provode adekvatne kontrolne procedure kojima će se obezbijediti da se program, politike i procedure, kao njegov sastavni dio, u potpunosti provode u praksi.
- (3) Procedure banaka treba da budu efikasne i da obuhvaćaju redovne postupke za odgovarajući i uspješan nadzor od strane uprave, sisteme internih kontrola, internu reviziju, podjelu dužnosti, obuku odgovarajućih zaposlenika i ostale segmente koji su u uskoj vezi sa ovom oblast.
- (4) Za provođenje politika i procedura banke Programom banaka moraju biti jasno definirane odgovornosti i podijeljene na odgovarajuće nosioce tj. na odgovarajuće organizacione dijelove ili funkcije, upravu, ostalo rukovodstvo i drugi zaposlenici banaka.

Član 33.

Linije za izvještavanje o zakonom propisanim, neobičnim, neuobičajenim i sumnjivim transakcijama klijenata moraju biti jasno definirane. Ovo izvještavanje u praksi mora biti redovno i efikasno, a linije izvještavanja dostupne svim dijelovima banke i licima koja imaju obavezu izvještavanja, u skladu sa interno propisanim izvještajnim politikama i procedurama.

Član 34.

- (1) Uporedo sa obavezom iz člana 33. ove odluke, banke su dužne da donesu i interne procedure za izvještavanje nadležnih organa izvan banke, u skladu sa odgovarajućim zakonom i propisima, o svim propisanim informacijama i podacima.
- (2) Banke su dužne da u potpunosti izvršavaju svoje izvještajne obaveze prema zakonom propisanim institucijama.

Član 35.

Banke su dužne da čuvaju dokumentaciju o svim transakcijama obavljenim od strane klijenata i u odnosima sa klijentima, po vrsti, na način i na rok kako je to propisano odgovarajućim zakonom.

Imenovanje lica za koordinaciju aktivnosti

Član 36.

- (1) Nadzorni odbori banaka su dužni da osiguraju da se u bankama na rukovodnom nivou imenuju lica koja će imati odgovornost za koordiniranje svih aktivnosti banaka u praćenju usklađenosti banaka sa svim zakonskim i drugim propisanim zahtjevima koji su predmet ove odluke i efikasno provođenje Programa.
- (2) Koordinator za usklađivanje banke sa propisanim zahtjevima za aktivnosti protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti treba da:
 1. je odgovoran da osigura uredno funkcionisanje izvještajne funkcije prema nadležnim institucijama, propisane zakonom i drugim propisima, o svim transakcijama preko propisanog iznosa, svim povezanim i sumnjivim transakcijama;
 2. je odgovoran da osigura uredno funkcionisanje linija izvještavanja u skladu sa Programom;
 3. ima odgovarajuće kvalifikacije, znanja, iskustva i dobru radnu i moralnu reputaciju;
 4. ima odgovarajuća potrebna sredstva za obavljanje svoje funkcije uključivo najmanje dva izvršioca od kojih je jedan odgovoran za monitoring otkrivanja sumnjivih klijenata, a drugi za monitoring linije izvještavanja nadležnih institucija i interne linije izvještavanja kao i ovlaštenja za donošenje i samostalnih odluka i traženje pravne podrške. U većim bankama potrebno procijeniti potrebu za više izvršilaca;
 5. ima svakodnevni potpuni pristup sistemu praćenja klijenata;
 6. svakodnevno prima izvještaje o sumnjivim aktivnostima klijenata;
 7. ima ovlaštenja da izda nalog osoblju za provođenje procedura iz zakona, propisa i Programa i o tome izvjesti upravu i nadzorni odbor banke;
 8. prati domaće i procedure u odnosima sa inostranstvom radi provjere potencijalnih sumnji;
 9. poduzima korake za unapređenje svojih znanja i sposobnosti i znanja i sposobnosti zaposlenika koji je njemu podređen i ostalih relevantnih zaposlenika banke;
 10. ima direktnu i neposrednu vezu sa upravom i nadzornim odborom banke, te da najmanje kvartalno podnosi izvještaj nadzornom odboru i upravi banke o postupanju banke i njenoj usklađenosti sa zahtjevima za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti kao i aktivnostima koje su poduzete protiv otkrivenih sumnjivih klijenata;
 11. najmanje godišnje izvrši procjenu adekvatnosti postojećeg Programa, politika i procedura, provjeru procjene rizika i nadzornom odboru daje prijedloge za njihovo

- ažuriranje ili unapređenje;
12. pruža punu potrebnu podršku u aktivnostima koje provodi interna revizija banke;
 13. u svoje procedure uključi i elemente za internu istragu o odgovornosti zaposlenika banke koje je zanemarilo svoje dužnosti u ovoj oblasti.

Interna i vanjska revizija banaka

Član 37.

- (1) Interne revizije banaka su dužne da provode redovnu procjenu i osiguraju da se program, njegove politike i procedure za sprečavanje aktivnosti pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, odnosno politike i procedure “upoznaj svog klijenta” u potpunosti provode i budu usklađene sa svim zahtjevima zakona i drugih propisa.
- (2) Usklađenost poslovanja banaka sa zahtjevima zakona i propisa treba da bude predmet nezavisne procjene od strane funkcije interne revizije u bankama, što uključuje procjenu adekvatnosti bančinih politika i procedura sa stanovišta zakonskih zahtjeva i drugih propisa.
- (3) Obavezu funkcija interne revizije u bankama čine i stalni monitoring da li i kako odgovarajući zaposlenici banaka obavlja i provodi zahtjeve programa, politika i procedura i to putem testiranja usklađenosti u slučajevima adekvatno izabраниh uzoraka klijenata, računa i transakcija kao i korektnosti izvještavanja o neobičnim, neuobičajenim, sumnjivim i transakcijama koje su propisane zakonom i drugim propisima.

Član 38.

Funkcija interne revizije u bankama treba da predstavlja potpuno nezavisnu procjenu upravljanja rizikom i funkcionisanja sistema internih kontrola u bankama. Interna revizija je dužna da o svojim nalazima i ocjenama uredno odnosno periodično (najmanje jednom godišnje) izvještava Odbor za reviziju i/ili Nadzorni odbor banke u skladu sa zakonom. Ovi izvještaji treba da obuhvaćaju nalaze i ocjene efikasnosti banke po svim pitanjima propisanim zakonom i propisima, programom, politikama i procedurama banke kojim su regulisane obaveze banaka za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Jedno od bitnih poglavlja u ovim izvještajima treba da bude i ocjena o adekvatnosti obuke zaposlenika banke u ovoj oblasti.

Član 39.

- (1) Nadzorni odbor banke je dužan da osigura da je interna revizija banke stručno i tehnički osposobljena naročito kadrovima koji su veoma dobro upoznati sa programom, politikama i procedurama kao i da posjeduju visoke moralne i stručne sposobnosti naročito u oblasti “upoznaj svog klijenta”.
- (2) Pored ostalog, zaposlenici interne revizije u bankama moraju biti izuzetno proaktivni kada se radi o praćenju aktivnosti koje su banke dužne poduzeti na osnovu nalaza i ocjena interne revizije, eksterne revizije i institucija koje provode zakon.

Član 40.

U postupku obavljanja nezavisne vanjske revizije njihovih finansijskih izvještaja banke su dužne da sa nezavisnim vanjskim revizorskim firmama ugovore i obavljanje revizije i ocjene provođenja zakonskih i propisanih obaveza banaka, provođenja programa, politika, procedura, sistema internih kontrola i funkcionisanja interne revizije banaka i ocjene da li je banka uskladila svoje poslovanje sa zahtjevima za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti uz obavezno korištenje tehnike testiranja.

Obuka zaposlenika banaka

Član 41.

- (1) Banke su dužne da osiguraju stalnu obuku svih svojih zaposlenika koji su obuhvaćeni njihovim programom za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Sadržaj ove obuke mora obuhvatiti najmanje slijedeće teme iz oblasti koja je predmet ove odluke:
1. zakonske obaveze banke i obaveze iz drugih propisa;
 2. program, politike i procedure banke;
 3. detaljne elemente politike “upoznaj svog klijenta”;
 4. opasnosti od pranja novca i rizici za banku i lične odgovornosti zaposlenika;
 5. mogućnosti i slabosti finansijskih institucija u sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
 6. odgovornosti i ovlaštenja koordinatora za usklađenost banke;
 7. sistem internih kontrola;
 8. sistem interne revizije.
- (2) Periodičnost i teme obuke iz prethodnog stava banke treba da prilagode realnim potrebama svojih određenih organizacionih dijelova, funkcija i/ili zaposlenika. Radi pravovremenog usklađivanja sa novim zahtjevima i upoznavanja sa novim pojavama, kao i održavanja već stečenog znanja i iskustava svojih zaposlenika banke su dužne da uspostave program redovnih vidova obuke.
- (3) U odlučivanju o potrebama, vrsti i obimu obuke iz stava (2) ovog člana banke su dužne da prilagode fokus obuke zavisno od toga da li se radi o novim zaposlenicima koji imaju direktni kontakt sa klijentima, zaposlenicima koji rade sa novim klijentima, zaposlenicima koji kontrolišu da li je rad banke usklađen za zahtjevima zakona i drugih propisa, ostalom rukovodstvu, upravi i/ili nadzornom odboru, itd.
- (4) Putem programa obuke banke su dužne da osiguraju da svi relevantni zaposlenici u potpunosti razumiju važnost i potrebe za što uspješnijim provođenjem politike “upoznaj svog klijenta” i da takvo razumijevanje bude ključ uspjeha u njenoj provedbi.

Član 42.

Da bi povećali stručne sposobnosti i efikasnost svojih zaposlenika banke su dužne da izrade sveobuhvatan priručnik kojim će biti obuhvaćeni zakoni i podzakonski propisi kojim je regulisano sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, program banke sa svim politikama i procedurama, pravila za ponašanje zaposlenika, metodi otkrivanja nezakonitih i sumnjivih aktivnosti, odgovornosti i ovlaštenja koordinatora za usklađenost, opisi nekih upečatljivih primjera zloupotreba, program za obuku zaposlenika i priloge uz ovu odluku.

VI. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 43.

Banke su dužne da usklade svoje politike i procedure sa ovom odlukom u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ove odluke.

Član 44.

Danom stupanja na snagu ove odluke prestaje važiti Odluka o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti („Službene novine FBiH“, br. 3/03, 18/04, 5/05 i 13/05).

Član 45.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenim novinama Federacije BiH.

Broj: U.O.-40-11/12

**PREDSJEDNIK
UPRAVNOG ODBORA**

Sarajevo, 15.05.2012. godine

Mr.sc. Haris Ihtijarević, dipl. ecc., s.r.

P R I L O Z I
uz Odluku o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti

1. POKAZATELJI SUMNJIVIH TRANSAKCIJA

Uz poznate i u svijetu uobičajene i Odlukom o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (u daljem tekstu: Odluka) navedene pokazatelje za prepoznavanje sumnjivih finansijskih transakcija, u ovom prilogu Odluke kao dodatak daje se pregled konkretizovanih indikatora sumnjivih transakcija, i to:

I. OPĆENITO

- a) Klijent ne želi da se korespondencija šalje na kućnu adresu;
- b) Izgleda da klijent ima račune kod nekoliko finansijskih institucija u jednom području bez nekog očiglednog razloga;
- c) Klijent u više navrata koristi jednu adresu, ali često mijenja imena lica koja su uključena u tu aktivnost;
- d) Klijent koristi poštanski fah ili adresu "generalna isporuka" ili neku drugu vrstu adrese za isporuku pošte, umjesto adrese ulice, što bi bio standard za to područje;
- e) Klijent je počeo vršiti česte gotovinske transakcije u velikim iznosima, s tim što prije toga ovo nije bila normalna aktivnost za tog klijenta;
- f) Klijent konstantno vrši gotovinske transakcije u zaokruženim iznosima (npr. KM 20.000, KM 15.000, KM 9.900, KM 8.500, itd.);
- g) Klijent konstantno vrši gotovinske transakcije koje su nešto malo ispod iznosa koji se treba prijaviti (KM 30.000);
- h) Klijent vrši transakcije u iznosu koji je u poređenju sa iznosima iz prethodnih transakcija neuobičajen;
- i) Klijent traži od banke da čuva polog ili vrši transfer velikih suma novca ili drugih sredstava, ali je ova vrsta aktivnosti neuobičajena za tog klijenta.

1. TRANSAKCIJE KOJE SE ODOSE NA RAČUNE

- a) Otvaranje računa za klijente sa adresom van lokalnog područja pružanja usluge;
- b) Račun sa velikim brojem malih gotovinskih depozita i malim brojem velikih gotovinskih isplata;
- c) Sredstva položena na više računa, konsolidovana na jednom računu, a transfer izvršen van zemlje;
- d) Klijent koristi više depozitnih lokacija van lokacije matične filijale;
- e) Klijent vrši nekoliko transakcija u jednom danu;
- f) Aktivnost koja bitno premašuje aktivnost koja je predviđena pri otvaranju računa;
- g) Neaktivni računi preko kojih se odjednom vrše značajne aktivnosti;
- h) Neobjašnjivi transferi između firme klijenta i računa klijenta;
- i) Više depozita položenih na račun klijenta od strane treće strane.

2. TRANSAKCIJE KOJE SE ODOSE NA PODRUČJA VAN BiH

- a) Klijenti i drugi učesnici u transakciji nemaju nikakvih očiglednih veza sa BiH;
- b) Transakcija prelazi mnoge međunarodne granice;
- c) Transakcija uključuje zemlju za koju je uobičajena nezakonita proizvodnja ili izvoz droge ili zemlju u kojoj ne postoji efikasan sistem za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;

- d) Transakcija koja se odnosi na zemlju poznatu po visokom nivou tajnosti bankarskog poslovanja i korporativnom zakonu (npr. Britanski Djevičanski otoci, Cipar, itd.);
- e) Transakcije koje se odnose na zemlju koja je poznata ili za koju se sumnja da vrši aktivnosti pranja novca ili podržavanja terorističkih aktivnosti (vidi dopunjene liste zemalja FATF-a: www.fatf-gafi.org).

3. TRANSAKCIJE KOJE SE ODOSE NA "OFF-SHORE" POSLOVNE AKTIVNOSTI

- a) Zbir velikih salda koji nije u skladu sa poznatim prometom poslovne aktivnosti klijenta, a nakon toga transferi na račun(e) u inostranstvu;
- b) Krediti prema ili od "off-shore" kompanija;
- c) Neobjašnjivi elektronski transferi sredstava od strane klijenta po u-i-van osnovi.

II. PRIMJERI POKAZATELJA SPECIFIČNI ZA ODREĐENE INDUSTRIJSKE GRANE

1. TRANSAKCIJE FIZIČKIH LICA

- a) Izgleda da klijent ima račune kod nekoliko finansijskih institucija u jednom geografskom području;
- b) Klijent transferiše jedan ili više gotovinskih depozita na generalni račun strane korespondentne banke (npr. prolazni račun);
- c) Klijenti koji imaju velika salda na kreditnim karticama;
- d) Klijent koji želi da mu se kreditne i debitne kartice pošalju na međunarodnu ili domaću destinaciju koja nije njegova;
- e) Klijent ima brojne račune i polaže gotovinu na svaki od ovih računa, s tim da su ukupna odobravanja ovih računa u velikim iznosima;
- f) Klijent često polaže depozite preko bankomata (iako je ova usluga dostupna u banci) nešto malo ispod iznosa koji se mora prijaviti (KM 30.000);
- g) Treće lice gotovinski plaća/polaže depozit u čekovima na kreditnu karticu klijenta.

2. KORPORATIVNE I POSLOVNE TRANSAKCIJE

- a) Računi se koriste za primanje ili isplatu velikih suma, a ne pokazuju nikakve normalne poslovne aktivnosti kao što su isplata plaća, plaćanje računa, itd.;
- b) Deponovanje ili povlačenje sredstava sa korporativnog računa je uglavnom u gotovini, a ne u obliku zaduženja i odobrenja koja se odnose na komercijalno poslovanje;
- c) Klijent plaća u gotovini ili polaže gotovinu kako bi pokrio negativni saldo kod banke, novčane transfere ili druge prenosive i utržive instrumente plaćanja;
- d) Klijent polaže veliki iznos naočigled nepovezanih depozita na nekoliko računa i veoma često vrši transfere glavnine salda na jedan račun u istoj banci ili drugdje;
- e) Klijent konstantno vrši hitna povlačenja velikih suma novca sa jednog računa koji je upravo imao veliki i neočekivani priliv iz inostranstva;
- f) Mala poslovna firma koja posluje na jednoj lokaciji polaže depozit na isti dan u različitim filijalama na nekoliko geografskih područja, što se ne čini praktičnim za tu svrhu posla;
- g) Javlja se značajno povećanje u polaganju gotovine ili prenosivih instrumenata od strane kompanije koja nudi profesionalne savjetničke usluge, a naročito ako se transfer depozita vrši odmah;
- h) Klijent želi da otvori debitnu/kreditnu karticu koju treba poslati na međunarodnu ili domaću destinaciju koja nije mjesto njegove poslovne aktivnosti;
- i) Javlja se tržišno povećanje u obimu transakcija na računu sa značajnim promjenama u saldu računa koje nisu u skladu sa normalnim poslovnim praksama koje se odnose na

račun klijenta;

- j) Neobjašnjive ponavljajuće transakcije između računa fizičkog i pravnog lica.

3. ELEKTRONSKI TRANSFERI SREDSTAVA

- a) Klijent vrši transfer velikih suma novca na lokaciju u inostranstvu sa instrukcijama da se stranom licu isplati u gotovini;
- b) Klijent prima velike sume novca sa lokacije iz inostranstva putem elektronskog transfera sredstava sa instrukcijama da se isplata izvrši u gotovini;
- c) Klijent vrši transfer sredstava u drugu zemlju, ne mijenjajući valutu;
- d) Veliki prilivi transfera iz strane zemlje koji se odmah podižu od strane direktora kompanije;
- e) Veličina elektronskog transfera nije u skladu sa normalnim poslovnim transakcijama za tog klijenta;
- f) Klijent vrši transfer uključujući zemlje koje su poznate kao izvor narkotika ili tačke kroz koje prolaze pošiljke narkotika ili su poznate po visokom nivou tajnosti bankarstva i praksi korporativnog bankarstva;
- g) Klijent vrši elektronski transfer sredstava u slobodne ili "off-shore" zone koje nisu u skladu sa poslovnim aktivnostima klijenta.

4. KREDITNE TRANSAKCIJE

- a) Klijent iznenada i neočekivano otplaćuje problematičan kredit;
- b) Kreditne transakcije se izvršavaju u situacijama kada klijent posjeduje značajna sredstva, tako da kreditna transakcija nema ekonomskog smisla.

5. TRANSAKCIJE SA OSIGURANJEM

- a) Klijent vrši transakciju koja rezultira očiglednim povećanjem investicijskih doprinosa;
- b) Klijent otkazuje investiciju ili osiguranje odmah nakon kupovine;
- c) Trajanje ugovora o životnom osiguranju je kraće od tri godine;
- d) Transakcije podrazumijevaju upotrebu i plaćanje činidbenih garancija što uzrokuje prekogranično plaćanje.

6. TRANSAKCIJE U PROMETU VRIJEDNOSNIH PAPIRA

- a) Na računima koji su bili neaktivni odjednom se susreću velike investicije koje nisu u skladu sa normalnim investicijskim praksama klijenta ili njegovim finansijskim mogućnostima;
- b) Klijent koji želi kupiti brojne investicije novčanim naložima, putničkim čekovima, blagajničkim čekovima, bankarskim naložima ili drugim bankarskim instrumentima, naročito u iznosima koji su neznatno ispod KM 30.000, a transakcija nije dosljedna normalnim investicijskim praksama klijenta ili njegovim finansijskim mogućnostima;
- c) Klijent koristi vrijednosne papire ili brokersku firmu kao mjesto za čuvanje sredstava koja se ne koriste u trgovini vrijednosnim papirima ili fjučerima u dužem vremenskom periodu, a ova aktivnost nije dosljedna normalnim investicijskim praksama klijenta ili njegovim finansijskim mogućnostima;
- d) Klijent vrši velika ili neočekivana poravnanja vrijednosnih papira u gotovini;
- e) Transferi sredstava ili vrijednosnih papira između računa za koja se ne zna da su povezana sa klijentom. Predložene transakcije se finansiraju međunarodnim elektronskim plaćanjima, naročito ako se radi o zemljama u kojima ne postoji efikasan sistem za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

2. SMJERNICE ZA ANALIZU I PROCJENU RIZIKA

Pri analizi i procjeni rizika od pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti banke svrstavaju svoje klijente i proizvode (transakcije, odnosno poslovne odnose) u kategorije koje predstavljaju:

1. **nizak rizik**
2. **srednji rizik i**
3. **visok rizik.**

Kriteriji rizika

Najčešći kriteriji rizika jesu:

1. rizik klijenta,
2. rizik proizvoda (transakcije, odnosno poslovnog odnosa) i
3. geografski rizik (rizik zemlje),

Elementi rizika

Metodologija banke zasnovana na analizi i procjeni rizika može uzimati u obzir i elemente rizika koji su specifični za određenu stranku, poslovni odnos, proizvod ili transakciju, te mogu utjecati na povećanje ili smanjenje rizika. Elementi rizika obuhvaćaju:

1. **Svrhu računa ili poslovnog odnosa** – računi otvoreni radi obavljanja uobičajenih korisničkih transakcija malih vrijednosti mogu nositi manji rizik nego račun otvoren radi obavljanja velikih gotovinskih transakcija do tada nepoznate stranke.
2. **Iznos sredstava ili obim transakcija** – neuobičajeno veliki iznosi sredstava ili neuobičajeno velike transakcije u poređenju s onima koje bi se realno mogle očekivati od klijenta sličnog profila mogu upućivati na to da se klijent koji se inače ne smatra klijentom povećanog rizika treba tretirati kao takav.
3. **Nivo regulacije** ili nekog drugog nadzora odnosno režima upravljanja kojemu podliježe klijent – zakonski uređena finansijska institucija u zemlji koja ima zadovoljavajući režim sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti nosi manji rizik nego klijent koji nije nadziran ili koji podliježe samo minimalnim propisima regulacije.
4. **Trajanje poslovnog odnosa** – dugotrajni poslovni odnosi koji uključuju česte kontakte s klijentima mogu donositi manji rizik pranja novca.
5. **Poznavanje zemlje klijenta** uključujući njezine zakone, propise i pravila te strukturu i opseg zakonodavstva utiče na procjenu rizika.
6. **Zahtijevanje transakcija od klijenta** koje nemaju jasno komercijalno ili drugo opravdanje ili koji nepotrebno povećavaju složenost transakcija odnosno na drugi način smanjuju transparentnost bez prihvatljivog objašnjenja povećava rizik.
7. **Podatke o licima koje su banke dostavljale Finansijsko obavještajnom odjelu** – u vezi s tim licem ili njezinim transakcijama postojali su razlozi za sumnju glede pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti, što povećava rizik.

Rizik klijenta

Pri analizi i procjeni rizika od pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti banke, pri analizi i procjeni rizika stranke, posebno razmatraju obilježja svojih klijenata, i to u zavisnosti da li je klijent:

1. banka;
2. pošta;
3. društvo za upravljanje investicijskim fondovima, investicijski fond (bez obzira na tip), posrednik na tržištu vrijednosnih papira;

4. društva za osiguranje, posebno društva koja imaju odobrenje za obavljanje poslova životnih osiguranja;
5. društva sa ovlaštenjem za obavljanje poslova s finansijskim instrumentima;
6. državni organ (bez obzira na nivo: državni, entitetski, distrikt, lokalni);
7. javna agencija, javni fond - javni zavod (PIO/MIO, ZZO i sl.), komora (bez obzira na nivo);
8. dioničko društvo koje kotira i čijim se dionicama trguje na berzi, odnosno čiji se finansijski izvještaji javno objavljuju;
9. druga finansijska institucija (lizing društvo, mikrokreditno društvo, mikrokreditna fondacija);
10. dioničko društvo koje ne kotira, odnosno čijim se dionicama ne trguje na berzi;
11. društvo sa ograničenom odgovornosti, odnosno društvo organizovano u nekom drugom obliku;
12. obrtnik, sa posebnom pažnjom na posebne obrte (drago kamenje, plemeniti metali, i druge robe visoke vrijednosti, trgovci automobilima, trgovci nekretninama i dr.);
13. fizičko lice – građanin;
14. politički izloženo lice;
15. lice koje nije prisutno prilikom uspostave poslovnog odnosa;
16. lice koje se nalazi na listama lica osumnjičenih za finansiranje terorističkih aktivnosti koje donosi Organizacija ujedinjenih nacija i Vijeće Evrope;
17. privredno društvo s intenzivnim gotovinskim poslovanjem, uključujući:
 - a) društva koja se bave prijenosom novca, ovlaštene mjenjače, posrednike za prijenos novca kao i druga društva koja nude usluge prijena novca,
 - b) kasina, kladionice i druge djelatnosti u vezi s igrama na sreću i
 - c) društva koja nemaju intenzivno gotovinsko poslovanje, ali za provođenje određenih transakcije upotrebljavaju veće gotovinske iznose;
18. humanitarna ili druga neprofitna organizacije;
19. računovođa, advokat, notar, porezni konsultant i drugi koji imaju račune u određenoj kreditnoj instituciji, a djeluju u ime svojih klijenata;
20. lice (pravno ili fizičko) koje svoje poslovne odnose ili transakcije obavlja u neobičnim okolnostima kao što su:
 - a) znatna i neobjašnjena geografska udaljenost između sjedišta banke i stranke,
 - b) često i neobjašnjeno zatvaranje računa u jednoj, a otvaranje u drugoj banci ili
 - c) često i neobjašnjeno prebacivanje sredstava između institucija na različitim geografskim lokacijama;
21. lice (pravno ili fizičko) za koje je FOO u posljednje tri godine:
 - a) zatražio od obveznika da dostavi podatke zbog sumnje na pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti,
 - b) obvezniku izdao nalog o privremenom zaustavljanju izvršenja sumnjive transakcije ili
 - c) obvezniku izdao nalog za stalno praćenje finansijskog poslovanja.

Rizik proizvoda (transakcije, odnosno poslovnog odnosa)

Pri analizi i procjeni rizika od pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti banke, pri analizi i procjeni rizika proizvoda, posebno razmatraju obilježja proizvoda koje nude klijentima u zavisnosti da li su ti proizvodi (način i obim njihovog korištenja) pogodni za pranje novca i/ili finansiranje terorističkih aktivnosti. Pri tome posebno razmatraju da li će klijenti (na koji način i koliko) koristiti neki od sljedećih proizvoda:

1. depozitni proizvodi,
2. kreditni proizvodi,

3. elektronski transfer novca,
4. fizički prenosiva sredstva plaćanja,
5. prolazni strani računi,
6. usluge upravljanja sredstvima,
7. dokumentarni poslovi,
8. brokerisani depoziti,
9. korespondentni računi,
10. elektronsko bankarstvo,
11. privatno bankarstvo i dr.,

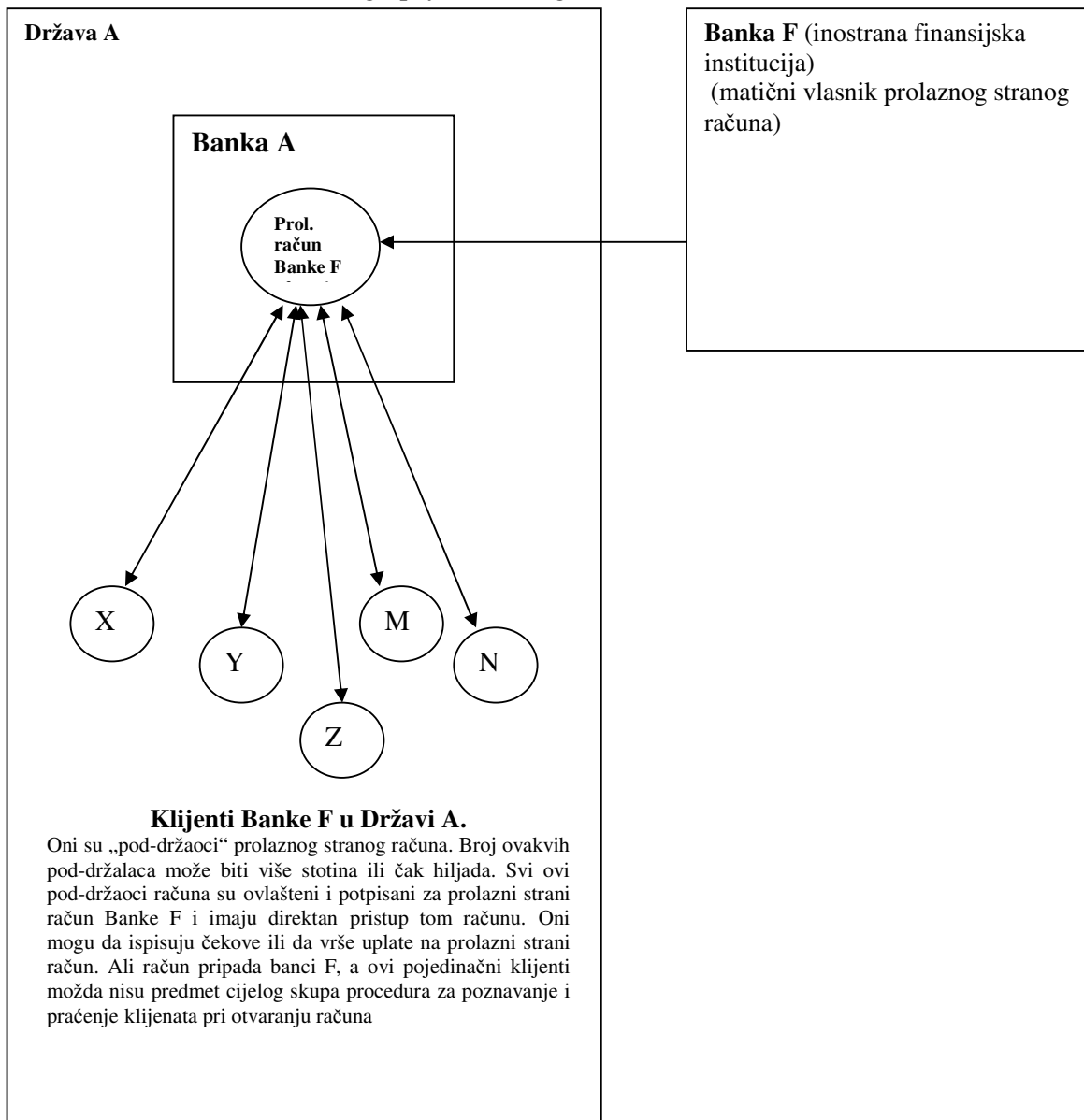
koji nose različit nivo rizika, u zavisnosti od korištenja, svaki pojedinačno može nositi različit nivo rizika.

Prilikom analize i procjene rizika proizvoda, rizičnost treba cijeliti u korelaciji sa sljedećim parametrima:

1. obim,
2. prosječna veličina transakcije,
3. profil klijenata koji koristi određeni proizvod,
4. postojanje adekvatnih specifičnih kontrola,

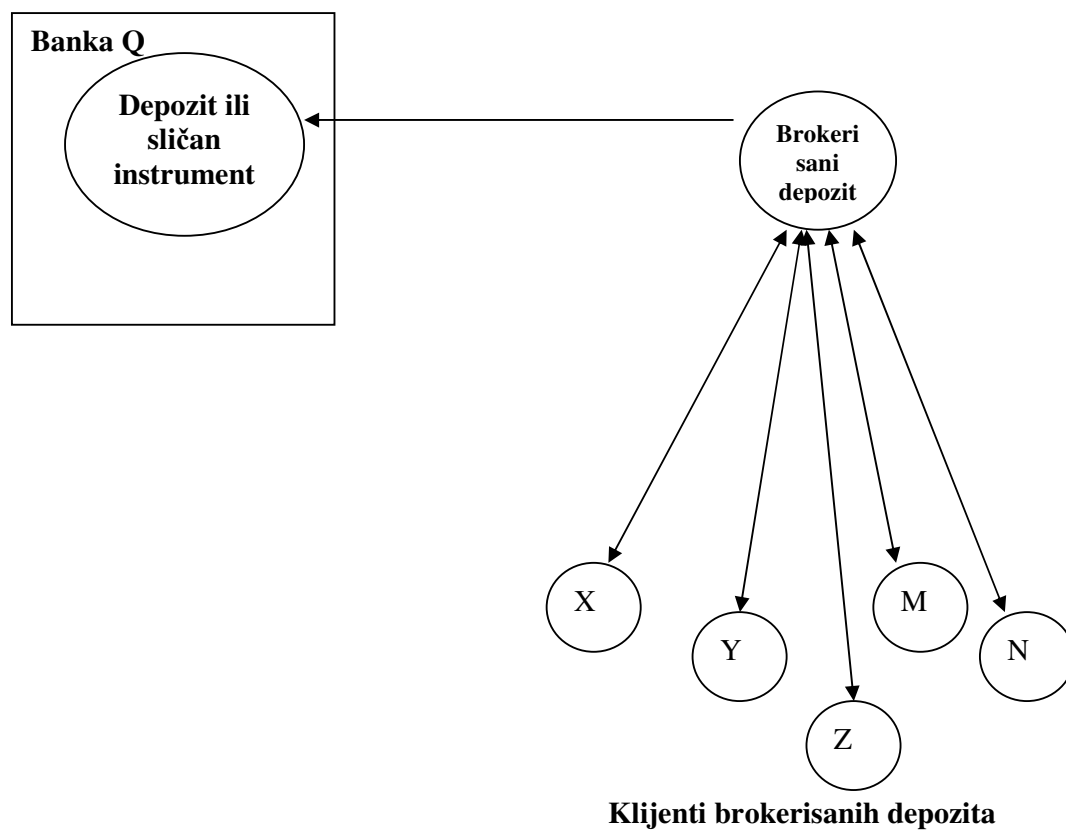
S obzirom na specifičnost proizvoda: prolazni strani računi i brokerisani depoziti, na narednim slikama su prikazani osnovni principi funkcionisanja ovih proizvoda:

1. Prolazni strani računi (engl. payable through accounts)

Za razliku od tradicionalnog korespondentnog računa, prolazni strani račun omogućava klijentima finansijske institucije koja je držalac računa (Banka F) da direktno pristupaju računu (pišu čekove, podižu i uplaćuju novac). Za ovu vrstu računa teže je utvrditi identitet krajnjih korisnika i kod njega se pojavljuju posebni rizici od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Da bi se ublažili rizici koje ove vrste računa predstavljaju potrebne su specifične kontrole.

1. Brokerisani depoziti

Broker depozita prikuplja depozite sa tržišta i deponuje prikupljena sredstva u finansijsku instituciju na svoje ime. Koristeći prednost veličine, broker depozita može da investira sredstva s kamatnom stopom većom nego što bi pojedinačni depozitari to mogli. U većini slučajeva, zahtevi o poznavanju i praćenju klijenata odnose se na depozitnog brokera i banka ne mora da zna krajnjeg korisnika ili izvor novca. Za ovu vrstu depozita postoje rizici od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i potrebne su specifične kontrole za ublažavanje ovih rizika.

Rizik zemlje (geografski rizik)

Pri analizi i procjeni rizika od pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti banke, pri analizi i procjeni rizika zemlje, posebno razmatraju da li je klijent domaće ili strano pravno i/ili fizičko lice. Zatim razmatra i slijedeća obilježja koja, direktno ili indirektno, klijentima daju pogodnosti za pranje novca i/ili finansiranje terorističkih aktivnosti. Pri tome posebno razmatraju da li klijenti dolaze iz zemalja:

1. kojima su nametnute sankcije, embargo i slične mjere od strane relevantnih međunarodnih organizacija (Organizacija ujedinjenih naroda, Vijeće Evrope i dr.);
2. za koje vjerodostojni izvori utvrde:
 - a) da nemaju odgovarajuće zakone, propise i druge mjere za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
 - b) da finansiraju ili pomažu terorističke aktivnosti i da u njima djeluju utvrđene terorističke organizacije;
 - c) da u njima postoji značajan nivo korupcije ili drugih kriminalnih aktivnosti;
3. koje nisu članice Evropske unije ili ne primjenjuju relevantne direktive Evropske unije;
4. koje po podacima međunarodne organizacije FATF spadaju među nekooperativne države ili teritorije ili ako se radi o *offshore* finansijskom centru navedenom na listi koju kreira FOO.

U vezi s informacijama o rizičnim zemljama odnosno nekooperativnim državama ili teritorijima koji ne ispunjavaju ključne međunarodne standarde vezane uz sprečavanje pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti banke će pratiti službene internetske stranice međunarodnih tijela.